

Het onderzoeksteam van Geldstromen door de school bestond uit de leerlingen van klas 7B, Gert-Jan de Zwart, Maarten Meijer en Claudy Luiten (OBS Lucas van Leyden) Nathan Rozema en Pieter Buisman (Geldstromen door de wijk), Peter Hulsen (Ouders Onderwijs), Hans Smit en Eveline Botter (Gemeente Leiden) en Marije van den Berg, met veel dank aan de (G)MR, met name Arjan Trommel en Alphons Dragt, en alle andere kritische meedenkers.

MEER INFORMATIE? NEEM CONTACT OP!

Marije van den Berg

06 46 74 19 03

marije@democratieinuitvoering.nl

Pieter Buisman

06 54 245 100

info@geldstromendoordewijk.nl

Meer weten over de onderzoeksverantwoording, de begroting van 7B eens goed bekijken of de vergelijking met de eenpitter nog beter doorvlooiën: op www.geldstromendoordeschool.nl vind je alle informatie. De link naar het interactieve geldstroomschema is bit.ly/prezigsdds.

Dit onderzoek was niet gelukt zonder subsidie van de gemeente Leiden.

Geldstromen door de school

Leiden, 18 oktober 2018

EIND 2016, OP HET SCHOOLPLEIN

'Zeg Gert-Jan, wist jij dat dat uurtje bijles voor Rosan per maand al veel meer kost dan de ouderlijke bijdrage per jaar? Weet de school eigenlijk hoeveel kinderen buitenschools onderwijs hebben, en wat daarin omgaat?' Deze vragen stelde de moeder van Rosan uit klas 7B eind 2016 op het schoolplein aan de schooldirecteur en dat leidde tot een onderzoek 'van onderop' naar de geldstromen in het onderwijs.

Van de leerling naar de klas, de school, en al snel moesten we het schoolplein af, via het bestuur, langs en door vertakkingen en budgetten bij de gemeente, het samenwerkingsverband, belangenbehartigers en allerhande publieke, markt- en semi-marktpartijen tot aan de bron bij OCW.

Waarom we dat deden? Omdat we ons onderwijsgeld zo goed mogelijk voor onze kinderen willen inzetten en we ervan overtuigd zijn dat dat beter kan.

Na bijna twee jaar met inbreng van wat leerkrachten, schoolleiding, ambtenaren van de gemeente speuren in jaarverslagen, excelsheets en begrotingen, ligt er nu een resultaat. Een ongelofelijk complex geldstroomschema, van OCW tot 7B.

De voorzichtige conclusie is dat over ongeveer een kwart van het (ons?) onderwijsgeld al lang en breed besloten is, voor het op school is.

'Geldstromen door de school' brengt in beeld hoe ongebalanceerd de zeggenschap in het bestaande systeem is. Op hoeveel plekken 'boven je hoofd' je wel niet als leerkracht of ouder moet 'medezeggenschappen' om een sprankje invloed te hebben.

In dit document lees je de uitkomsten van ons onderzoek, en doen we een aantal aanbevelingen. Op www.geldstromendoordeschool.nl vind je meer achtergrond, een verantwoording van het onderzoek, een vergelijking tussen onze school en een éénpitter bij ons om de hoek.

En je vindt er de begroting zoals klas 7B die opstelde. Inderdaad, kinderlijk eenvoudig. Want onderwijsgeldstromen worden pas ingewikkeld als je van het schoolplein af gaat.

Ons advies? Zet 7B voorop, (slechts) met toevoeging van clubs, structuren, bedrijven, ambtenaren en bestuurders die helpen. Passend op de vraagstukken, niet op de instituties. De governance-structuur daarvoor in elkaar zetten, is taai, en vergt een enorme ausdauer. En, adel verplicht, dan moeten ouders en leerkrachten verschijnen. Maar we moeten hoognodig gaan bouwen aan een 'schoolplein' waar dat kan, en waar die inzet echt effect heeft. Versimpel de geldstromen in het onderwijs en versterk het horizontale toezicht. Dat is het advies van de Onderwijsraad net voor de zomer. Als je de geldstromen volgt, kun je niet anders dan concluderen:

**De zeggenschapsstructuur voor onderwijsgeld verdient geen versterking maar omkering.
Begin op school.**

SNELLE SAMENVATTING VAN DE UITKOMSTEN

GELDSTROMEN DOOR DE SCHOOL

IN BEGINSSEL EEN EENVOUDIG STELSEL...

- ... maar doordat budgetten worden afscheiden...
- ... er ook geldstromen uit andere bronnen komen...
- ... of via andere instellingen lopen...
- ... op hun beurt scholen weer geld afdragen...
- ... en de meeste scholen deel uit maken van een groter geheel...
- ... is het toch erg ingewikkeld... *en dat kost geld!*

VAN ELKE EURO VAN OCW KOMT UITEINDELIJK 60 CENT BIJ DE SCHOOL...

- ... daar komt nog 10 cent vanuit andere bronnen bij...
- ... en van die 70 cent is 58 cent bestemd voor personeel en 12 cent voor de rest.

DE EENPITTER ONTVANGT ECHTER 84 CENT...

- ... besteedt meer aan onderwijzend personeel en houdt het dubbele over voor de rest.

OOK DE VRIJHEID IS BEPERKT...

- ... de waardering voelt als onder de maat...
- ... en dat gevoel wordt versterkt door onmacht...
- ... waardoor de keuzevrijheid van de lumpsum op school- en klasniveau niet tot haar recht komt...
- ... en het geld onvoldoende effectief en efficiënt besteed wordt. *Dat kan anders!*

KORTOM,

- de geldstromen zijn weinig inzichtelijk en daardoor moeilijk beïnvloedbaar...
- ... en dat staat een goed gesprek over een effectieve besteding van middelen voor goed onderwijs in de weg.

DE UITKOMSTEN

IN BEGINSEL IS HET EEN EENVOUDIG STELSEL...

De basis van de bekostiging van het Primair Onderwijs (PO) is de lumpsum: vanuit de begroting van OCW gaat één bedrag rechtstreeks naar de school naar rato van het aantal leerlingen en hun kenmerken. De school is vrij in de besteding en bepaalt dus zelf hoe de beschikbaar gestelde middelen worden ingezet voor het onderwijs. In beginsel een eenvoudig, duidelijk, transparant en zeker stelsel met een grote vrijheid en een even grote verantwoordelijkheid aan de basis.

... MAAR DOORDAT BUDGETTEN WORDEN AFSCHIEDEN...

In afwijking van de lumpsummethodiek worden er geldstromen door OCW afgesplitst of geormerkt voor bepaalde doelen, zoals het passend onderwijs en het speciaal onderwijs, de 'prestatiebox' om een impuls te geven aan onderwijsvernieuwing, en recent nog de middelen om de werkdruk te verminderen. Daarover moet dan ook weer apart verantwoording worden afgelegd.

Om een specifiek belang veilig te stellen vertonen politiek, onderwijsorganisaties en andere belangengroepen vaker de neiging om de eens bevochten en gegeven vrijheid weer te willen inperken. Zo willen sommigen de salarissen buiten de lumpsum te houden. Blijkbaar ontbreekt het aan vertrouwen om zaken onderling aan de basis op te lossen. Vrijheid en verantwoordelijkheid: je moet er ook mee om kunnen gaan.

... ER OOK GELDSTROMEN UIT ANDERE BRONNEN KOMEN...

Niet alle geldstromen komen van OCW. De gemeente is verantwoordelijk voor de 'stenen', de realisering en renovatie van gebouwen (het onderhoud is de verantwoordelijkheid van de school zelf). Ze bekostigt dat uit de algemene middelen. Uit diezelfde middelen bekostigt de gemeente de Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) en draagt zij bij aan ondersteuning en stimulering van specifieke doelen en doelgroepen.

Ook ouders dragen bij. En soms is er ook sponsoring.

... OF VIA ANDERE INSTELLINGEN LOPEN...

De gemeente is verantwoordelijk voor het onderwijsachterstandbeleid en de bestrijding van verzuim en vroegtijdig schoolverlaten en krijgt daarvoor geld uit het PO-budget van OCW. De gelden voor passend onderwijs lopen via regionale samenwerkingsverbanden, ook weer met eigen besturen, organisaties, toezicht en verantwoording.

... OP HUN BEURT SCHOLEN WEER GELD AFDRAGEN ...

Scholen dragen weer af aan gemeenschappelijke voorzieningen als het Vervangingsfonds, het Participatiefonds en de PO-Raad, maar krijgen daarvan ook weer wat terug.

... EN DE MEESTE SCHOLEN DEEL UIT MAKEN VAN EEN GROTER GEHEEL ...

De meeste scholen behoren tot een overkoepelende stichting. De lumpsum gaat dan niet rechtstreeks van OCW naar de school maar naar de stichting die vervolgens toedeelt naar de scholen, maar een deel ook voor gemeenschappelijke doelen inzet: een tussenlaag die geld kost, maar ook geld kan opleveren.

De tegenhanger is de zogenaamde éénpitter die het allemaal zelf regelt.

... IS HET TOCH ERG INGEWIKKELD ... EN DAT KOST GELD!

Al die maatregelen en specifieke regelingen hebben hun nut, maar hoe ingewikkelder het stelsel hoe meer geld het kost: aan transitiekosten, controle, bestuur, toezicht, reserves, overleg, verantwoording, discussie, procedures, mismatch, onduidelijkheid...

VAN ELKE EURO VAN OCW KOMT UITEINDELIJK 60 CENT BIJ DE SCHOOL ...

Van de 6.700 euro die OCW gemiddeld per leerling in het PO beschikbaar stelt komt in het geval van dit onderzoek 5.700 euro per leerling bij de onderwijsstichting en uiteindelijk 4.000 per leerling bij de school zelf.

... DAAR KOMT NOG 10 CENT VANUIT ANDERE BRONNEN BIJ ...

Naast geld van OCW komt er geld van onder andere de gemeente en de ouders. Dat brengt het budget per leerling bij de onderwijsstichting en de school op respectievelijk 6.200 en 4.700 euro.

... EN VAN DIE 70 CENT IS 58 CENT BESTEMD VOOR PERSONEEL EN 12 CENT VOOR DE REST.

Per leerling is er afgerond 3.800 bestemd voor personeel: 3.000 euro voor onderwijzend personeel, een kleine 500 voor de directie en een kleine 400 voor ondersteuning

DE EENPITTER ONTVANGT ECHTER 84 CENT ...

Bij een geheel zelfstandige school – een zogenaamde éénpitter – blijken deze bedragen per leerling anders te liggen. Van die ene OCW-euro komt er 75 cent naar de school, met nog eens 9 cent uit andere bronnen. Per leerling komt er van OCW 5.000 euro binnen plus 600 uit andere bronnen.

... BESTEEDT MEER AAN ONDERWIJZEND PERSONEEL EN HOUDT HET DUBBELE OVER VOOR DE REST.

Op deze school gaat 4.200 euro naar personeel, waarvan 3.300 euro naar onderwijzend personeel; naar bestuur, directie en toezicht 100 euro minder, naar ondersteuning een kleine 300 euro minder.

OOK DE VRIJHEID IS BEPERKT...

De lumpsumbekostiging biedt een grote mate van vrijheid in de besteding. Zoals uit bovenstaande blijkt, vullen scholen die verschillend in. Toch is deze vrijheid beperkt: 80% van het budget ligt vast in personeelslasten en daaraan verbonden cao's, al zit daarin in theorie meer ruimte dan in de praktijk wordt gebruikt. Ook andere regels beperken de eigen beleids- en handelingsvrijheid van de school en de schooldirectie en daarmee een effectieve inzet van middelen: in de gesprekken kwam de verplichte advisering en winkelnering bij het passend onderwijs aan de orde; het beperkte beloningsperspectief; de afstand tussen bestuur en directie; de hobby's vanuit de politiek die weer een extra beslag leggen op het onderwijsprogramma, de tijd die voor de basale zaken beschikbaar is en de leerkracht die daarvoor weer de zoveelste aanvullende cursus moet volgen.

... DE WAARDERING VOELT ALS ONDER DE MAAT...

Los van de financiële waardering, was de onderwijzer ooit een man (zo was het nu eenmaal) van gezag. Nu voelen leerkrachten zich steeds meer in hun rol en waardering gemarginaliseerd. Ze zijn goed voor het 'afdraaien' van het standaard lesprogramma, maar voor alles waarvoor maar iets van specialisme nodig is worden mensen van buiten ingeschakeld, veelal tegen hogere tarieven. Zoals een leerkracht het verwoordde: *'We hebben genoeg expertise om te kunnen bepalen wat een leerling met een probleem nodig heeft, maar er moet dan altijd weer een advies van een specialist worden gevraagd, dat kost geld en tijd, en vaak komt daaruit dan toch dezelfde conclusie.'*

Ook het carrière- en loonontwikkelingsperspectief is beperkt, wat overstappen naar andere sectoren bevordert.

... EN DAT GEVOEL WORDT VERSTERKT DOOR ONMACHT...

De zeggenschap in het PO ligt bij de bestuurder. Formeel hebben leerkrachten, overig personeel en ouders daarover weinig te zeggen. Als het om geld gaat, ontbreekt het hun aan voldoende inzicht om daarop invloed uit te oefenen. Afstand en hiërarchische verhoudingen versterken die situatie en daarmee het gevoel van onmacht.

... WAARDOOR DE KEUZEVRIJHEID VAN DE LUMPSUM OP SCHOOL – EN KLASNIVEAU NIET TOT HAAR RECHT KOMT ...

Slimme en kwalitatief betere keuzes, die leerkrachten en schooldirecteuren echt wel kunnen bedenken, komen niet in mensen op of voelen als een onhaalbaar idee. Voor samenwerking tussen scholen bijvoorbeeld bij het ontwikkelen van lesmateriaal of samen zorg of spullen inkopen. Want de (bijna) monopolieposities van uitgevers, producenten, leveranciers en distributeurs van leermethoden en leermiddelen leiden tot weinig keus en gedwongen afname van zaken die niet nodig zijn tegen hoge prijzen. En het is de vraag of de vanuit de koepel Europees aanbestede schoonmaakdienst per saldo echt wel goedkoper is dan een bedrijfje uit de buurt, nog afgezien van het resultaat.

... EN HET GELD ONVOLDOENDE EFFECTIEF EN EFFICIËNT BESTEED WORDT. DAT KAN ANDERS!

KORTOM,

DE GELDSTROMEN ZIJN WEINIG INZICHTELIJK EN DAARDOOR MOEILIJK BEÏNVLOEDBAAR...

De analyse van de geldstromen laat zien hoe ingewikkeld de onderwijsfinanciën zijn gemaakt. Veel geld blijft hangen in tussenlagen, u-bochten en vermeende schaalvoordelen. Leerkrachten en ouders hebben daardoor maar weinig grip op de geldstromen, zo zij al in staat zijn er een vinger achter te krijgen.

... EN DAT STAAT EEN GOED GESPREK OVER EEN EFFECTIEVE BESTEDING VAN MIDDELEN VOOR GOED ONDERWIJS IN DE WEG.

Transparantie en inzichtelijkheid van onderwijsbudgetten is niet alleen van belang voor de maatschappelijke verantwoording, maar vooral om het goede gesprek te kunnen voeren tussen de partijen die bij goed onderwijs het primaire belang hebben: de ouders, de leraren, de bestuurders

DE AANBEVELINGEN

ZEGGENSCHAP BEGINT EN EINDIGT OP HET SCHOOLPLEIN

Het onderzoek 'Geldstromen door de school' brengt in beeld hoe ongebalanceerd de zeggenschap in het bestaande systeem is. Op hoeveel plekken 'boven je hoofd' je wel niet als leerkracht of ouder moet 'medezeggenschappen' om een sprankje invloed te hebben. Hoe krachtig dat systeem terugduwt als je iets wilt veranderen. En hoe nodig dat is.

Vanuit deze ontdekkingsstocht naar de geldstromen komen wij tot een aantal aanbevelingen. Aanbevelingen voor ons allemaal of voor bepaalde spelers: de minister, de bestuurder, de directeur, de leraar, de ouder, de wethouder. Aanbevelingen voor een effectievere inzet van de geldstromen door de school.

NEEM DE SCHOOL EN HAAR OMGEVING ALS UITGANGSPUNT

Een school staat niet op zichzelf, maar is verankerd in een buurt met ouders en leerlingen die baat hebben bij onderwijs dat hun het beste past. Geen school is daarom hetzelfde: in opgave, ambitie, leerlingen, ouders, leerkrachten, sfeer, programma en gebouw. Begin dus bij de school.

... en keer het stelsel om.

AAN DE MINISTER (HET KABINET EN DE TWEDE KAMER):

Leg de zeggenschap en verantwoordelijkheid in beginsel op de school

Begin op het niveau van de klas en de school, waar het direct om de leerlingen gaat in de omgeving waarin zij leven. Dus bij de leerkrachten, de ouders en de schoolleiding. Waar het helpt, kan de zeggenschap liggen bij een overkoepelend bestuur, of in de regio, of een (al dan niet tijdelijke) samenwerking tussen scholen of besturen om iets slim voor elkaar te krijgen.

Laat directie, leerkrachten en ouders zoveel mogelijk taken binnen de school oppakken en rust hen daartoe uit

Hoe meer de leerling binnen de school worden geholpen, hoe beter: dichtbij, in een vertrouwde omgeving, door een team dat elkaar en de leerling en de ouder kent. Natuurlijk is er moment waar hulp van buiten nodig is, maar als leerkrachten daarop worden toegerust en opgeleid, kan passend onderwijs meer en beter in de school zelf worden gegeven. Diverse specialisaties binnen de school zorgen voor een breder dekkend aanbod aan onderwijs en diensten, kortere lijnen en sneller en gericht handelen. Zet de beweging in terug naar de 'eerste lijn'. Neem een voorbeeld

aan de zorg waarin die beweging al is ingezet om de zorg niet alleen toegankelijk, maar ook betaalbaar te houden.

Bied de leraar en de schoolleider daarmee een breder carrièreperspectief

Meer verantwoordelijkheid, taken en zeggenschap bij de school vraagt meer van leerkrachten en directie, maar biedt de leerkrachten tegelijk meer perspectief in de uitbouw van hun competenties, hun taken en hun rol en in de (financiële) waardering die ze daarvoor terugkrijgen.

Doorbreek de paradox van de schaalvoordelen

Koepels kunnen hun voordelen hebben voor zaken die een enkele school te boven gaan, of waar een gezamenlijke vuist kan worden gemaakt. Maar ze kunnen ook leiden tot inefficiëntie, extra overhead en gebrek aan flexibiliteit. Vanuit de school geredeneerd zou het vooral moeten gaan om zaken waar een collectieve aanpak meerwaarde heeft. Dat kan ook door samenwerking, in een coöperatie bijvoorbeeld. Doe klein wat klein kan en alleen groot wat groot moet.

Draai daarom de zeggenschap over de school, het onderwijs en de geldstromen om

Laat 'klein', de school dus, de regie nemen, tenzij dat echt niet kan. Geef de school de juridische en financiële ruimte om voor haar specifieke rol en verantwoordelijkheid te nemen en deze ten volle waar te maken. Laat directie, leerkrachten en ouders in goed overleg bepalen hoe invulling aan die verantwoordelijkheid te geven: tot waar te bouwen aan en te vertrouwen op de eigen kracht, en waar de samenwerking te zoeken in vereende kracht, met scholen, specialisten, overheden, instellingen, ondernemers en bedrijven.

Verbreed de lumpsum en verleg deze rechtstreeks naar de school

Handhaaf daarom niet alleen de lumpsum, maar verbreed deze. Bij meer verantwoordelijkheid bij de school horen ook de daarvoor benodigde geldstromen en de zeggenschap daarover. Door die verbrede lumpsum rechtstreeks aan de school toe te delen, ontstaat vanzelf bij directie, leerkrachten en ouders de gezamenlijke verantwoordelijkheid om het geld zo effectief en efficiënt mogelijk voor de behoeften van hun school in te zetten.

Maak de geldstromen voor alle partijen inzichtelijk en begrijpelijk

Sturen op geldstromen kan alleen als de geldstromen inzichtelijk en begrijpelijk zijn, niet alleen voor de bestuurder, de controller en de directie, maar ook voor de leerkrachten en de ouders. Zorg voor transparantie. Zorg voor een begrijpelijk format waarmee een open en helder gesprek gevoerd kan worden: waarop het geld waarom wordt ingezet en wat ermee bereikt moet worden en bereikt is.

Zo'n format kan helpen om de eigen school met andere scholen te vergelijken, zeker als die informatie publiekelijk (online) gedeeld wordt. Dat verrijkt de kennis en maakt de eigen afweging

en keuze in de inzet van geldstromen scherp. Het gaat niet om de cijfers, maar om wat ze betekenen.

Zorg voor adequate en gedegen kennis bij voor schoolleiding, leerkrachten en ouders...

Directie, leerkrachten en ouders moeten adequaat op die grotere verantwoordelijkheid en die bredere inzetbaarheid worden toegerust. Dat vereist een stevige basis die permanent wordt onderhouden. Opleidingen en vervolgopleidingen dienen daarop te worden ingericht. Directies moeten ondernemend zijn. Ouders moeten hun rol in de medezeggenschap kunnen nemen. Leerkrachten zijn vakmensen en moeten dat vooral zijn op de essenties van het onderwijs. Haal de toeters en bellen weg, behoed de sector voor de hobby's van volksvertegenwoordigers en consultants...

... en behoed de school voor de waan van de dag!

AAN DE BESTUURDER EN DE DIRECTEUR

Bestuur vanuit de specifieke opgave van de school, stimuleer de ontwikkeling van onderop

Voor de éénpitter is dat vanzelfsprekend, maar voor de koepel wellicht minder. Leg de verantwoordelijkheid en de zeggenschap zo laag mogelijk. Laat wat klein kan klein doen, laat wat groot moet voortkomen uit erkenning van een gezamenlijk belang van onderop. Toon leiderschap door verantwoordelijkheid, zeggenschap en eigenaarschap van onderop te stimuleren, uit te dagen, aan te spreken en mogelijk te maken en wees dienstbaar.

Maak de doelen van de organisatie en de doelen van de school expliciet

Elke school kent een eigen situatie, een eigen samenstelling van type leerlingen, een eigen ontwikkeling en daarmee eigen doelen en opgaven. Maak deze samen met leerkrachten en ouders expliciet en voor iedereen duidelijk. Baseer daarop het schoolplan, de samenstelling van het personeelsbestand, de ontwikkeling van competenties van leerkrachten, de benodigde middelen (en ook wat vooral niet) en deel daarop de geldstromen toe.

Een koepel krijgt meerwaarde als leerkrachten daardoor een helder perspectief krijgen, niet alleen op de 'eigen' school, maar in de gehele organisaties, en opleidingstrajecten en loopbanen daarop worden geënt. Wisseling van spijs doet eten.

Organiseer tegenspraak van binnen en van buiten, stimuleer deze en breng deze op niveau

Goed bestuur heeft baat bij kritiek van binnen en van buiten. Stimuleer daarom tegenspraak, niet alleen van de raad van toezicht, maar juist vanuit de leerkrachten en ouders. Zorg ervoor dat zij die inbreng ook op niveau kunnen leveren: geef training in het lezen en beoordelen van begrotingen, presenteer informatie op een toegankelijke manier die uitnodigt tot het gesprek en inbreng van creativiteit.

Doe dat ook met partijen buiten de school. De school is geen instituut op zich, maar is met vele lijnen verbonden aan de samenleving waarin ze middenin staat.

Medezeggenschap kan zo veel meer zijn dan een maandelijkse vergadering van een klein clubje in de koffiekamer. Zoek naar nieuwe vormen waarmee betrokkenheid van leerkrachten en ouders wordt gestimuleerd. In de samenleving liggen de voorbeelden voor het oprapen.

Wees creatief en ondernemend

Benut de ruimte en de verantwoordelijkheid die geboden wordt, goed. Zoek de grenzen op en sla andere wegen in om beklemmende regels te omzeilen. Dat vraagt niet alleen bevlogenheid voor het onderwijs, maar ook ondernemerschap, de durf om risico's te nemen en het inzicht om deze te beheersen, alles vanuit het belang van de leerling.

AAN DE WETHOUDER (EN HET COLLEGE EN DE RAAD):

Bevorder goed onderwijs in het belang van de lokale samenleving met gerichte eigen investeringen

De verantwoordelijkheid van de gemeente voor het onderwijs is beperkt, maar het belang is groot. Waar onderwijs steken laat vallen, komen de gevolgen uiteindelijk voor rekening van de gemeente: vroegtijdige schoolverlaters, gebrek aan opleiding, werkloosheid, jeugdoverlast, en breder gezien een toenemende tweedeling in de samenleving. Het legt uiteindelijk allemaal beslag op gelden in het maatschappelijke en gemeentelijke domein.

De gemeente heeft echter ook een verantwoordelijkheid aan de voorkant: in het onderwijsachterstandbeleid en de VVE en het bestrijden van uitval. Daar wordt het verschil gemaakt in de kansen voor het individu en het perspectief voor de samenleving. Richt daarop de eigen investeringen in en stel prioriteiten.

Verbind het onderwijs aan de opgaven in het sociale domein en doorbreek de schotten

Onderwijsachterstand staat meestal niet op zichzelf, maar is veelal verbonden aan andere sociaaleconomische problemen. De gemeente heeft bij uitstek de taak om een situatie te creëren waarin problemen zo vroeg mogelijk worden gesignaleerd, maar ook adequaat en samenhangend worden opgepakt. Doorbreek daarbij de schotten van budgetten en regelgeving.

Oefen invloed uit waar zeggenschap ontbreekt

Waar de gemeente geen zeggenschap heeft, kan zij wel invloed uitoefenen. Dat kan met geld (subsidies), maar ook door samenwerking te bevorderen, schoolbesturen aan te spreken op hun medeverantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van gemeente en gemeenschap.

Verbind het primair onderwijs met de wijkaanpak en zijn sociale, economische en ruimtelijke opgaven

De school is bij uitstek een voorziening voor de buurt en de wijk. Scholen staan midden in het leven van de wijk, met alle kansen en mogelijkheden, maar ook met alle problemen. De concrete acties en samenwerking krijgt daar gestalte. Ondanks de witte en zwarte vlucht is de school bij uitstek de plek waar tweedeling aan de basis kan worden bestreden. Differentieer daarom in inzet van mensen en middelen...

... en stel duidelijke prioriteiten in de toedeling van de gemeentelijke geldstromen.

AAN ALLEN:

Maak de school nog meer tot ontmoetingsplek voor de wijk en wek daarmee nieuwe geldstromen op

Richt gebouwen zo in dat ook andere behoeften uit de wijk daar een plek kunnen vinden en wijkbewoners en wijkondernemers worden uitgenodigd daarvan gebruik te maken. Doe dat zodanig dat over en weer versterking ontstaat, maar ook het kapitaal van de school meervoudig wordt benut en daarmee nieuwe geldstromen opwekt die de school en de wijk ten goede kunnen komen. Bijvoorbeeld 'tijd voor ruimte': geef vrijwilligers tijdpunten om een ruimte in de school te mogen gebruiken; betrek buurtbewoners en ouders bij het beheer of de schoonmaak, maar stel daar ook een reële vergoeding in geld of natura tegenover; of schakel lokale talenten en ondernemers in als 'preferred supplier' in plaats van breed aan te besteden; creëer ruimte voor werkplekken voor ondernemers uit de buurt en laat hen daarvoor iets aan de school teruggeven.

Durf oude zekerheden los te laten om ruimte te geven aan vernieuwing en meer rendement uit de geldstromen

De cao zekert de rechten van de werknemers in het onderwijs, en dat is een goede zaak, maar die cao werkt ook als een dwingend corset dat vernieuwing en creativiteit in de weg staat. De sector zou daarom dit stelsel scherp tegen het licht moeten houden van een ontwikkeling waarin meer aan de basis, dus vanuit de school wordt geregeld.

Nog een stap verder gaat een ander juridisch aansturingsmodel. Vorm scholen om tot coöperaties. Daarin is de verantwoordelijkheid en de zeggenschap (letterlijk) fundamenteel anders georganiseerd. Met de juiste inhoudelijke en financiële prikkels worden leerkrachten en directie gestimuleerd tot en beloond voor de gezamenlijke inzet voor goed onderwijs met minder overhead en meer rendement uit de geldstromen door de school.

AAN DE LEERKRACHTEN EN DE OUDERS

Dwing medezeggenschap en invloed op de geldstromen af vanuit de eigen kracht

Voor de ouders zijn de leerlingen hun kinderen. Een groter belang is nauwelijks denkbaar. Maar hun betekenis kan meer zijn dan het belang van hun eigen kind. Met hun kennis en kunde en hun netwerk in de buurt en daarbuiten hebben zij veel extra's te bieden aan de ontwikkeling van de school.

De leerkrachten zijn degenen die het onderwijs waar maken. Zij kennen hun leerlingen en de situatie waarin zij leven. Hoe sterker leerkrachten zich bewust zijn van hun eigen competenties en ambities en hoe zij die kunnen paren aan het belang van de leerlingen, hoe effectiever hun zeggenschap en invloed in de ontwikkeling van de school en de toedeling van de geldstromen, maar ook hoe duidelijker het beeld van hun eigen perspectief.

KEER HET OM. BEGIN OP SCHOOL.

met de hartelijke groet van 7b!

Meer weten over de onderzoeksverantwoording, de begroting van 7B eens goed bekijken of de vergelijking met de eenpitter nog beter doorvlooiën: op www.geldstromendoordeschool.nl vind je alle informatie. De link naar het interactieve geldstroomschema is bit.ly/prezigsdds.